

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
MAGISTRAT
DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru: 109/2020 RM

Rachel Antoinette Williams

-Vs-

Dr. Christian Cardona

Illum, 12 ta' Ġunju 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat minn Rachel Antoinette Williams fir-Registru tal-Qorti fl-14 ta' Lulju 2020 fejn talbet li l-konvenut ikun ikkundannat previa dikjarazzjoni illi huwa responsabbli għall-pubblikazzjoni ta' 'tweet' ossia 'post' li tagħha anness screenshot (Dok A) liema publikazzjoni tikkostitwixxi malafama u libell fil-konfront tar-rikorrenti stante li l-asserzjoni dwar tkeccija hemm magħmula hi gibda kollha kemm hi kif jigi muri waqt is-smiegh u kif ga ntqal kien malafamanti u libelluz u ntiz sabiex itellef jew inaqqas ir-reputazzjoni tal-istess rikorrenti u dan apparti li jippregudika l-hajja lavorattiva tal-istess rikorrenti thallas dik is-somma li tigi illikwidata minn din il-Qorti ai termini tal-Kap 579 u dan b'rizerva għal kull danni ulterjuri li jistghu jigu subiti.

Bl-ispejjez kontra l-intimat, liema intimat hu minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat ir-Risposta tal-konvenut, Dr. Christian Cardona, ippreżentata fil-31 ta' Awwissu 2020 fejn ecepixxa;

- “1. *Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl'ispejjeż kontra tagħha.*
2. *Illi l-pubblikazzjoni ndikata mill-attrici ma tikkostitwix malafama u libell fit-termini tal-ligi.*
3. *Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjoni preċedenti u dawk sussegwenti, l-kumment ta' l-eċċepjent fil-forma ta' mistoqsija sar b'reazzjoni għall-attakki b'allegazzjonijiet malafamti u mimlijin 'innuendos' u ngurji li l-attrici għamlet fuq l-eċċepjent għamlet fuq l-eċċepjent, fuq it-twitter account ta' l-eċċepjent stess.*
4. *Illi kif jidher mis-sekwenza ta' tweets (ara. Dok CC 1) kienet l-attrici stess li daħlet fuq l-Account ta' Twitter ta' l-eċċepjent, insulentatu, għajrietu, għamlet allegazzjonijiet malafamanti u ngurji fil-konfront tiegħu, u għal dawn l-attaki l-eċċepjent wieġeb bl-istess ton u kkummenta b'mistoqsija bil-fehma tiegħu dwar il-mod kif l-attrici ma kienitx baqgħata impjegata mall-Bank of Valletta u rriżenjat mix-xogħol. Għalhekk ir-reazzjoni tal-eċċepjent kienet ġustifikata u hija ammessibbli f'soċjeta demokratika.*
5. *Illi f'kull kaz u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet preċedenti, r-reazzjoni tal-eċċepjent kienet waħda proporzjonata u fil-limiti tal-provokazzjoni tal-attakki malafamanti u ingurjuzi tal-attrici.*
6. *Illi f'kull kaz u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit tapplika r-regola tal-kompensazzjoni.*

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri”

Rat id-digriet tagħha mogħti fit-12 ta' Ottubru 2020 għall-fini tal-Artikolu 10 tal-Kapitolu 579 (L-Att dwar il-Midja u l-Malafama) fejn baghatet lill-partijiet sabiex jgħaddu mill-proċess ta' medjazzjoni;

Rat ukoll illi fil-21 ta' Gunju 2021 l-partijiet iddikjaraw illi ma waslu għall-ebda ftehim bonarju permezz ta' medjazzjoni, u għaldaqstant il-Qorti irrevokat *contrario imperio* d-digriet tagħha u ordnat illi l-kawza tossokta bis-smiegħ tal-provi;

Semgħet ix-xhieda u rat il-provi kif ukoll id-dokumenti kollha esebiti;

Rat l-atti kollha;

Semgħet is-sottomissjonijiet orali tad-difensuri tal-partijiet fis-seduta tat-3 ta' Mejju 2023;

Rat illi l-kawza kienet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

L-attriċi ressqet din l-azzjoni għal malafama għaliex hasset ruħha aggravata bit-*tweet* pubblikat mill-konvenut fuq l-account tiegħu fuq Twitter fid-9 ta' Lulju 2020: "*Didn't you get a life after being fired from Bov?*".

L-attriċi spjegat fix-xhieda tagħha illi l-konvenut għamel dan il-kumment wara li hija kienet saqsietu xi mistoqsijiet fuq il-paġna tiegħu fuq Twitter, in konnessjoni ma' xi allegazzjonijiet li kienu qed jiċċirkolaw u l-ambjent fil-pajjiż dak iż-żmien, u tqanqal battibekk bejniethom. Iddikjarat illi in segwitu għal dan it-*tweet* tal-konvenut, hi bdiet tiġi sfidata minn terzi persuni fuq Facebook fejn qalulha li għandhom il-provi li juru li kienet giet imkeċċija mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta fejn kienet taħdem bħala *business relationship manager*. L-attriċi ċaħdet li giet imkeċċija mill-impieg

tagħha mal-Bank of Valletta u sejthet din l-allegazzjoni bħala gidba, għaliex kienet irriżenjat minn dan l-impieg minn jeddha f'Diċembru 2016.

L-argument tan-naħa attriċi hi li d-dikjarazzjoni pubblika ta' persuna li sa ftit taż-żmien qabel kien ministru tal-Gvern, fis-sens li hija giet imkeċċija mill-impieg tagħha, inevitabbilment tingħata ċertu portata mill-qarrejja u tittiehed b'iktar serjeta' minn dikjarazzjonijiet ta' persuni privati. Fissret li fiż-żmien tal-pubblikazzjoni hija kienet qiegħda tfittex impieg u ma setgħetx issib xogħol imkien hlief fuq bażi ta' *commission*. Tattribwixxi din id-diffikolta' li ssib impieg lit-*tweet* tal-konvenut li pengiha bħala persuna mhux affidabbli għall-fini ta' impieg u sostniet illi dan kellu impatt negattiv ħafna fuq ir-reputazzjoni u l-ħajja lavorattiva tagħha.

Ikkunsidrat;

Din hija azzjoni ta' libell istitwita taht id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama ["l-Att"]¹. Din il-liġi, li ħadet post il-Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta' Malta, giet evidentement imfassla b'riproduzzjoni kważi *verbatim* ta' diversi dispożizzjonijiet tad-Defamation Act 2013 (UK) u introduċiet diversi kunċetti ġodda fil-liġi tal-malafama, fosthom il-kriterju ta' *serious harm* permezz tal-Artikolu 3(4) tal-Att.

Din id-dispożizzjoni legali tistipola illi **stqarrijiet m'humix diffamatorji sakemm ma jikkawżawx ħsara serja jew ikunu jistgħu jikkawżaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna jew persuni speċifiċi li jagħmlu t-talba.**

Dan ir-rekwiżit ta' ħsara serja jew potenzjal ta' ħsara serja jistabbilixxi *threshold* ferm iktar oneruż u impenjattiv għas-success ta' azzjonijiet għal malafama, milli dak li kien rikjest taht il-Liġi tal-Istampa². Jingħad ukoll li dan il-kriterju m'huwiex marbut mal-*quantum* tad-danni likwidabbli f'każ li l-istqarrija titqies li hija malafamanti, iżda huwa relevanti esklussivament għas-suċċess tal-azzjoni u l-azzjonabilita' tal-allegat

¹ Att XI tal-2018 - Kapitolu 579 tal-Ligijiet ta' Malta.

² Kap. 248.

malafama, sabiex jiġi determinat jekk l-istqarrija impunjata għandhiex titqies bhala diffamatorja jew le għall-finijiet tal-Att.

Dan l-istharrig dwar l-element tal-ħsara serja għall-fini tal-Artikolu 3(4) tal-Att, huwa wieħed li għandu jsir f'kull azzjoni ta' libell istitwita taħt l-Att u dan mill-Qorti *sua sponte* mingħajr il-ħtieġa li titressaq eċċezzjoni *ad hoc* fir-rigward u dan għaliex, kif diġa' ngħad, il-kriterju jinċidi fuq l-azzjonabbilita` tal-allegat malafama. Fil-każ in diżamina, il-konvenut eċċepixxa fit-tieni paragrafu tar-Risposta tiegħu illi l-pubblikazzjoni impunjata ma tikkostitwixxix malafama u m'hijiex libelluża fit-termini tal-liġi.

Skont il-prinċipju regolanti in materja tal-liġi tad-diffamazzjoni qabel l-introduzzjoni tal-Att, biex titqies bhala diffamatorja:-

"...a statement must substantially affect the claimant's reputation ... or have a tendency to do so.

...

*... the requisite threshold was one of substantiality ...: a publication will convey a defamatory meaning if it substantially affects in an adverse manner the attitude of other people towards the claimant, or has a tendency to do so."*³

Iżda din il-pożizzjoni nbdilet bid-dhul fis-seħħ tal-Att u bl-introduzzjoni tal-kriterju tas-serjeta` tal-ħsara lir-reputazzjoni. Il-Gatley, fil-kummenti tiegħu dwar l-Artikolu 1 tad-Defamation Act UK⁴, jgħid illi l-mera tendenza tal-imputazzjoni li tinċidi negattivament u b'mod sostanzjali fuq ir-reputazzjoni ta' persuna, ma għadhiex iktar suffiċjenti sabiex issostni azzjoni taht il-liġi l-ġdida, għaliex din introduċiet kriterju ferm iktar oneruż minn hekk. Effettivament, taht id-Defamation Act 2013 u ugwalment taht l-Att dwar il-Midja u l-Malafama li, kif rajna, jikkonsisti f'riproduzzjoni kwazi identika tat-test tal-liġi Ingliza, stqarrija, biex titqies bhala

³ Collins, On Defamation, 2014, p. 125.

⁴ Gatley, On Libel and Slander, Twelfth Ed. (2013) 2.6, p. 41.

diffamatorja għandha mhux biss tkun kapaċi li tolqot hażin ir-reputazzjoni tal-persuna iżda **għandha tikkaguna jew tkun kapaċi li tikkaguna hsara sejra lir-reputazzjoni.**

Fi kliem Collins⁵, din ir-regola: “... *operates solely as a threshold for preventing or stopping defamation actions where **the claimant cannot demonstrate that he or she has suffered or likely to suffer, serious reputational harm or, in the case of a body that trades for profit, serious financial loss.***” [enfasi tal-Qorti]

Miżmum ferm il-premess, jingħad illi qabel xejn, dak li għandu jiġi kkunsidrat għall-fini li jiġi stabbilit jekk dan il-kriterju huwiex milhuq fil-kaz partikolari, huwa jekk il-pubblikazzjoni impunjata ikkagunatx hsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna li tressaq l-azzjoni tal-libell, jew jekk fihex il-propensita` li tirreka hsara serja lir-reputazzjoni tiegħu fil-futur. Dan l-effett huwa riskontrabbli jekk fil-kaz partikolari, il-pubblikazzjoni impunjata **tolqot hażin u b’mod gravi u sostanzjali l-attitudni ta’ persuni ohrajn fil-konfront tas-sogġett tal-malafama b’mod li tikkaguna jew hi kapaċi tikkaguna hsara serja.** Fil-ġeneralita` tal-każijiet, għall-fini ta’ dan l-istħarriġ ikun jeħtieġ li ssir referenza, fost ohrajn, għan-natura tal-imputazzjoni addebitata bil-pubblikazzjoni impunjata u għall-mezz u l-firxa tal-pubblikazzjoni, kif ukoll għandu jitqies jekk il-kliem humiex kapaċi fil-kuntest partikolari tagħhom, ikunu diffamatorji għal dik il-persuna partikolari⁶.

Skont Gately:-

“Whether the threshold of serious has been met is a multifactorial question, that ... will require the court to consider matters such as the nature and the inherent gravity of the allegation, whether the publication was oral or written, the status and the number of publishees and whether the allegations were believed, the status of the

⁵ Collins: On Defamation, 2014 Ed. Page 128 6.56

⁶ Collins, *ibid.*, p. 128 6.56.

publisher and whether this makes it more likely that the allegation will be believed and the transience of the publication.”⁷

Dwar ir-rekwizit tal-prova tal-ħsara serja lir-reputazzjoni, il-Gatley jgħid hekk-

“Proof that serious harm to reputation has actually occurred will obviously suffice but the claimant need only prove that such harm was likely. The harm need not manifest itself in financial terms, though it may do so: serious harm for the purposes of this provision may also be established by proof that the effect of the libel was to cause others to shun the claimant, or that the claimant was caused serious injury to feelings, distress, hurt and/or humiliation.”⁸

Fil-mira tal-Artikolu 3(4) tal-Att huwa l-effett jew l-effett potenzjali tal-istqarrija jew il-pubblikazzjoni impunjata li tikkaguna ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata u indubbjament, fejn il-pubblikazzjoni impunjata *“tend(s) to lower the plaintiff in the estimation of right-thinking members of society generally”⁹* u *“in all the circumstances would be likely to affect a person adversely in the estimation of reasonable people generally”¹⁰*, din għandha titqies li fiha l-kapaċita’ li tikkaguna ħsara reputazzjoni li hija serja.

Ikkunsidrat;

Mill-provi jirrizulta illi bejn l-1 ta’ Lulju 2016 u l-31 ta’ Diċembru 2016 l-attriċi waqfet mix-xogħol tagħha ma’ Bank of Valleta plc fuq talba tagħha stess. Meta dan il-perijodu gie biex jiskadi u kellha terġa’ tidhol lura għax-xogħol, talbet li dan il-perijodu jiġi estiż. Madankollu it-talba tagħha ma ntlagħetx mill-Bank u għalhekk iddeċidiet li tirriżenja mill-impieg tagħha minflok tidhol lura għax-xogħol.

⁷ Gatley, *ibid.* 2.4, pg. 39.

⁸ Gatley, *ibid.* 2.6, pg. 41.

⁹ **Sim v. Stretch**, per Lord Atkin, (1936) 2 All ER 1237 (House of Lords).

¹⁰ Collins, *ibid.* 6.12, p. 117.

Il-Qorti fliet il-provi u tqis li kuntrarjament għal dak li xehdet l-attriċi, ma jirriżultax illi d-diffikoltajiet li kellha biex issib impieg fiss setgħu kienu b'xi mod attribwibbli lill-istqarrija impunjata. Dan qed jingħad għaliex filwaqt li l-attriċi telqet mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta plc f'Diċembru 2016, it-*tweet* tal-konvenut gie pubblikat kważi **tliet snin u nofs wara**. L-attriċi xehdet illi matul il-perijodu meta waqfet temporanjament mill-impieg tagħha mal-Bank u sa Marzu 2017, hija kienet impjegata għal rasha bħala *manager* iżda l-ħtieġa ta' dan ir-rwol eventwalment spiċċat u damet xi xaharejn bla xogħol sakemm giet impjegata mad-Dar Ċentrali bħala *sales and advertising executive*. Damet taħdem hemmhekk ftit xhur sakemm sabet impieg ma' kumpannija ġdida li kienet qiegħda tiġi mwaqqfa, bl-isem Union Golden Pay, fejn għamlet kważi sena iżda meta rat li l-proġett ma kienx miexi 'l quddiem, iddeċidiet li titlaq u daħlet taħdem ma' Fimbank fil-kariga ta' Vċi President. Iżda wara ċirka ħames xhur, iddeċidiet li tieqaf mill-impieg u ma reggħetx ħadmet. Imbagħad, fethet cafeteria li damet topera ftit taż-żmien biss sal-bidu tas-sena 2019, u reggħet bdiet taħdem mal-kumpannija Union Golden Pay fejn l-impieg tagħha gie terminat minħabba nuqqas ta' xogħol. Dak iż-żmien bdiet il-pandemija u fi kliem l-attriċi stess, "*waqaf kollox*". It-*tweet* tal-konvenut gie pubblikat f'Lulju 2020. In segwitu, ħadmet *part time* f'restaurant, bħala *operations manager* mal-kumpannija Etiscura Insurance Brokers u fiż-żmien meta xehdet, kienet qed taħdem ma' Malta Shopper, fejn kienet ilha taħdem minn Novembru 2021.

Minn dan il-Qorti fehmet illi jekk mill-provi jirriżulta li l-attriċi riskontrat diffikolta' biex issib impieg fiss u stabbli, dan seħħ fit-tliet snin qabel il-pubblikazzjoni impunjata u mhux biss wara. Kemm hu hekk, jidher illi l-pattern erratiku tal-impieg tal-attriċi minn mindu telqet mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta plc, baqa' wieħed konsistenti u invarjat anke wara, u minkejja, il-pubblikazzjoni tat-*tweet* tal-konvenut f'Lulju 2020. Il-Qorti ma riskontrat ebda prova li l-attriċi sofriet ħsara attwali lir-reputazzjoni tagħha b'riżultat tad-dikjarazzjoni tal-konvenut li giet imkeċċija mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta plc u ma tqisx li għandha tagħti piż

lid-dikjarazzjoni tal-attriċi li dan il-kument kellu “*impatt negattiv ħafna fuq ir-reputazzjoni u l-karriera tagħha u l-ħajja lavorattiva*” tagħha¹¹.

Huwa minnu li l-attriċi xehdet illi in segwitu għall-kument impunjat tal-konvenut, persuni fuq Facebook bdew jgħidu li hemm provi li hija tkeċċiet mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta plc, u esebiet messagġ ta' ċertu Mark Mallia (Dok. RAW2) fir-rigward, izda l-Qorti ma tistax ma tosservax illi dan il-messagġ mhux biss ma jagħmel ebda referenza għat-*tweet* tal-konvenut iżda jiżvela informazzjoni dwar l-impieg tal-attriċi li mkien ma ssemmiet fit-*tweet* tal-konvenut. Billi wkoll l-attriċi naqset milli tipproduċi l-iskambju tal-messagġi preċedenti, għall-Qorti mhux ċar kif tqanqlet il-materja tat-tkeċċija mill-impieg tagħha fuq Facebook. Il-Qorti tistenna illi jekk tassew terzi persuni fuq Facebook kienu qegħdin jiddiskutu t-*tweet* tal-konvenut u jikkritikaw jew jattakkaw lill-attriċi sewwasew in konnessjoni ma' u in segwitu għal dan l-istess *tweet*, tiġi prodotta bħala prova ta' dan il-pubblikazzjoni intiera u mhux messagġ wiehed biss li ma jagħmel ebda referenza għat-*tweet* tal-konvenut.

Ikkunsidrat;

Stabbilit illi ma ngabitx prova li l-attriċi sofriet ħsara serja attwali lir-reputazzjoni tagħha, il-Qorti sejra tgħaddi biex tistħarreġ jekk fiċ-ċirkostanzi tal-każ in diżamina, it-*tweet* tal-konvenut iwassalx imputazzjoni li hija diffamatorja u li tista' titqies li għandha l-propensita' li tikkaguna ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi.

Bla tlaqliq il-Qorti tgħid li ma tabqilx li waħedha, l-istqarrija li persuna giet imkeċċija mill-impieg tagħha, twassal imputazzjoni diffamatorja *ut sic* jekk din l-istqarrija ma tispeċifikax jew talanqas tagħti x'tifhem lill-qarrej ordinarju li dan seħħ f'ċirkostanzi li juru jew jimplikaw xi kondotta ħażina da parti tal-impjegat jew raġuni oħra li tiskreditah. Anke jekk tassew l-impieg tal-attriċi kien ġie terminat volontarjament u mhux kontra r-rieda tagħha, għandu jingħad li mhux kull stqarrija li hija falza hija

¹¹ Xhieda tal-attriċi.

wkoll diffamatorja. Kif rajna, stqarrija hija diffamatorja biss jekk tikkaguna jew hija kapaçi tikkaguna ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata.

Fil-fehma tal-Qorti, l-allegazzjoni li l-persuna aggravata giet imkeçċija minn impieg, ma tistax titqies li hija diffamatorja.

Fil-fatt, fid-deçiżjoni reċenti *Briggs v Jordan* (2013) EWHC 3205 (QB), Tugendhat J qal illi *“it is plainly not defamatory to say of someone that they had been sacked. ... it was not said that that the words meant that he was deservedly sacked ... No reasonable person could infer from a statement that the claimant had been sacked that the sacking was due to the claimant’s fault. It is well known that employees can be sacked for raising legitimate issues.”*

Huwa minnu li f’deçiżjoni iktar remota **Morris v. Sandess Universal Products** (1954)¹² avviż bid-dikjarazzjoni li sales representative tal-kumpannija konvenuta *“had been dismissed”* meta effettivament l-impieg tiegħu kien gie terminat bi ftehim mal-prinċipal, gie meqjus bħala kapaçi li twassal imputazzjoni li l-persuna aggravata kienet imxiet b’xi kondotta mhux xierqa li jiġġustifika t-terminazzjoni tal-impieg kontra r-rieda tagħha¹³. Madanakollu, f’dak il-każ id-dikjarazzjoni giet pubblikata mill-prinċipal innifsu **permezz ta’ ittra ċirkolata lil persuni u negozji li kienu klienti prospettivi tal-atturi**, fatt li wassal lill-qorti biex tqis illi: *“The single accusation may seriously impair or destroy his or her prospects of obtaining employment in the future”*

Izda fil-każ in diżamina, kif sejjer jingħad iktar ‘il quddiem, m’hemmx prova li t-tweet impunjat gie pubblikat lil xi numru materjali ta’ qarrejja ossia *followers* tal-konvenut fuq Twitter, wisq anqas lil xi prinċipal jew klient prospettiv tal-attriçi.

¹² Supreme Court, per Lord Justice Jenkins & Lord Justice Morris.

¹³ *“... to dismiss from an employment against the will of the employee, or to dismiss an employee who has been guilty of some conduct entitling the employer to terminate his employment without notice or salary in lieu, or to dismiss an employee in circumstances such as to be discreditable to the employee”.*

Din il-fehma hija kondiviza wkoll minn Gatley li jżid jgħid iżda¹⁴:

“The context however, or extrinsic circumstances may cause the words to be understood in a defamatory sense by those whom they were addressed, and in that case they are actionable:-

‘If special facts were proved to have been known to the person to whom the words were published which would lead a reasonable person knowing those facts to conclude that the words impliedly stated that the plaintiff had been discharged for misconduct, an action for libel would lie.’”¹⁵

Fid-deċiżjoni dwar każ li kien jikkonċerna allegazzjonijiet dwar ksur ta’ ftehim kummerċjali u nuqqas ta’ ħlas dovut fuq konsenji¹⁶, ġie ritenut li allegazzjonijiet bħal dawn, fihom infushom u mingħajr ebda asserzjonijiet fattwali oħrajn, ma jnisslux neċessarjament imputazzjoni diffamatorja bħal diżonestà’, inkompetenza jew kondotta ħażina u in propositu, intqal hekk¹⁷:-

“Only a person who was unduly suspicious and determined to select one bad meaning where a lesser meaning was available could understand that an allegation of dishonesty was being made.”

Dan premiss, hija l-fehma tal-Qorti li d-dikjarazzjoni li għamel il-konvenut fuq il-paġna tiegħu fuq Twitter li jissuggerixxi li l-attriċi ġiet imkeċċija mill-impieg tagħha mal-bank, mingħajr ebda asserzjoni oħra li tnissel inferenza ta’ kondotta ħażina, nuqqas ta’ kwalifiki jew kompetenza fl-impieg, difett ta’ karattru jew ċirkostanzi oħrajn li jiskreditwaha, fosthom per eżempju li kienet soġġetta għal xi proċeduri dixxiplinarji, *“does not imply some moral disparagement of the person which tends*

¹⁴ On Libel and Slander (2013 Ed.), 2.39, page 83..

¹⁵ **Tolley v Fry** (1930) K.B. 467 CA at 480.

¹⁶ **Clarke (t/a Elumina Iberica UK) v Bain** (2008) EWHC 2636 (QB).

¹⁷ **Clarke (t/a Elumina Iberica UK) v Bain** *ibid*.

to lower the plaintiff in the estimation of reasonable people”¹⁸ u mhux kapaçi jolqot sostanzjalment u “... *in an adverse manne the attitude of other people toward the person*”¹⁹ Dan qed jingħad ukoll għaliex **id-dikjarazzjoni impunjata ma tikkostitwixxix attakk fuq il-karattru tal-attriçi jew ta’ xi kondotta jew aspekk tal-karattru morali tal-attriçi li twassal imputazzjoni ta’ dizonesta’, ipokrisija, żlealta’ jew ksur ta’ etika**²⁰ u bħalma huwa assodat fil-liġi tad-diffamazzjoni, mhux biżżejjed li l-kliem jistgħu jinftiehm u f’sens diffamatorju minn xi persuna jew persuni iżda mhux minn persuni oħrajn.

Ikkunsidrat;

Hawnhekk il-Qorti tqis li fid-determinazzjoni tat-tifsira diffamatorja tal-isqarrija impunjata kif ukoll fl-istħarriġ dwar il-kriterju tal-ħsara serja lir-reputazzjoni, għandha tagħti wkoll piż lill-fatt illi l-istqarrija tal-konvenut saret fil-kuntest ta’ botta u risposta, fejn mhux biss gie manifestat animosita’ evidenti fuq iż-żewġ naħat, **talli d-dibattitu konċernanti l-impieg tagħha kien ingħalaq u gie komplut bl-aħħar kelma tkun tagħha stess l-attriçi li ribattiet id-dikjarazzjoni minnufih meta çahdet li giet imkeçċija u affermat li kienet irriżenjat mill-impieg tagħha mal-bank.** Fil-fehma tal-Qorti, anke jekk għal mument kellha taççetta li l-allegazzjoni li l-attriçi giet imkeçċija mill-impieg tagħha mal-bank twassal imputazzjoni diffamatorja, din ma setgħetx ma gietx sostanzjalment newtralizzata bir-ritorsjoni tal-attriçi.

Fil-fatt, għat-*tweet* tal-konvenut, l-attriçi wiegħbet fil-pront: “*Now that is precious I wasn’t fired. I resigned. Why? Did you try to get me fired?*”

¹⁸ Collins, *ibid.* 6.21, pg. 120.

¹⁹ Collins, *ibid.* 6.23. Ara wkoll **Berkhoff v Burchill** (2010) EWHC, 1414 (QB).

²⁰ Skont Collins, *ibid.* 6.10 p. 117, imputazzjoni li minħabba f’xi kondotta partikolari, il-persuna aggravata huwa “*dishonest or a fraud, a hypocrite, dishonourable, immoral, or actuated by some improper motive, insolvent or unwilling to pay debts or incompetent or otherwise unfit for some role*”²⁰, huma kkunsidrati bhala diffamatorji.

In tema ta' dibattiti *online* – applikabbli wkoll, fil-fehma tal-Qorti, għal *tweets* botta u risposta li jsiru fuq Twitter - fid-deċiżjoni fil-każ **Baglow v. Smith**²¹ li kien jikkonċerna kumment fil-kuntest ta' *blog posts*, l-argument tal-persuna aggravata li l-allegazzjoni malafamanti li saret permezz ta' domanda jew suggeriment li baqgħet mhux imwiegħba minnha, gie meqjus bħala pwerili. Intqal “... *the court in construing allegedly defamatory words in an ongoing debate, should determine whether the context of the comment from the perspective of the reasonable reader or listener is one that anticipates a rejoinder which would eliminate the possible consequences of a statement lowering the reputation of the plaintiff in their eyes.*”²²

Dan hu partikolarment relevanti fil-kuntest ta' stqarrijiet li jsiru fuq mezzi iktar moderni ta' komunikazzjoni bħal Twitter, Snap Chat u Instagram, fejn fid-determinazzjoni dwar jekk it-tifsira hijiex malafamanti, irid jittieħed qies ta-natura tal-komunikazzjoni li ssir via midja ta' din ix-xorta. Fil-każ reċenti **Monroe v Hopkins**²³, Warby J. Iddeskriva Twitter bħala “*a conversational medium*” u wissa kontra analiżi ultra-elaborat tal-kliem impunjat. Qal hekk:

“An impressionistic approach is much more fitting and appropriate to the medium; but ... this impressionistic approach must take account of the whole tweet and the context in which the ordinary reader would read that tweet. That context includes (a) matters of ordinary general knowledge and (b) matters that were put before that reader via Twitter.”

Qal ukoll li dikjarazzjoni oħra sussegwenti tista' titqies bħala parti mill-kuntest li fih *tweet* għandu jiġi interpretat : “... *if it is on twitter and sufficiently connected in time, content, or otherwise that is likely to have been in the hypothetical reader's view, or in their mind, at the time they read the words complained of. Thus, the context may*

²¹ 2011 ONSC 5131.

²² Il-qorti tal-appell (2012 ONCA 407) revokat is-sentenza fuq punt proċedurali iżda l-qorti eventwalment sabet favur il-konvenut (2015 ONSC 1175).

²³ (2017) EWHC 4333 (QB).

include parts of any wider replies available to view on the same page as the offending material”

Għall-Qorti dawn il-konsiderazzjonijiet isibu riskontru pjen fil-kuntest tal-istqarrija impunjata f’din il-kawża fejn it-*tweet* tal-attriċi nnifisha, **imtella’ minnufih wara t-tweet** impunjat, ma jistax ma jitteħidx in konsiderazzjoni għad-determinazzjoni dwar jekk l-istqarrija tistax tiqies li hija diffamatorja mill-ottika tal-kriterju tal-ħsara sejra li tista’ tiġi kaġunata lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata.

Bl-applikazzjoni tal-istess prinċipju appena kkunsidrat, irid jiġi kkunsidrat ukoll l-isfond tal-iskambju fuq Twitter li wassal għat-tweet impunjat: dan il-battibekk xpruna minn *tweet* tal-konvenut fuq materja politika b’rabta mal-elezzjoni tal-kap tal-oppożizzjoni, fejn l-attriċi ħadet l-ispunt biex tfakkar lill-konvenut li huwa ma kienx għadu membru parlamentari. Kienet l-attriċi stess li daħlet fuq il-paġna ta’ Twitter tal-konvenut u bdiet tattakka l-kredibbilta’ tiegħu u sfidatu biex iwegħibha: *“Havent you anything better to say as an EX MP? Or is your vocabulary limited to ‘How much?’”* Fil-fehma tal-Qorti l-attriċi qajla segħtet tistenna rejazzjoni mansa mingħand persuna li mhux biss sfidatu biex iwieġeb għall-provokazzjoni tagħha, iżda nibbxitu b’allegazzjoni li tneħħa mill-grupp parlamentari tal-Partit Laburista u insinwat ukoll li jgħib ruħu b’mod dubjuż u li għandu standards baxxi.

L-attriċi ma setgħetx ma tistennix mingħand il-konvenut, rejazzjoni pubblika analoga fix-xorta u fil-grad, bi twegħiba għall-provokazzjoni, insulti u insinwazzjonijiet li indirizzat fil-konfront tiegħu. *Multo magis* fil-każ in diżamina fejn it-*tweets* esebiti fl-atti proċesswali juru illi kienet l-attriċi nnifisha li daħlet fl-account tal-konvenut fuq Twitter u kritikatu pubblikament b’ton manifestament sarkastiku kif ukoll dispreġġattiv: *“biex tixrob ma’ nies ta’ karattru dubjuż”, “Ps: m’għadekx MP” “Or is your vocabulary limited to ‘How much?’”; “I know that you aren’t hot on manners unless theyre in clubs...”; “Then again, we know where your standards reach: the gutter”,* għal liema *tweet* tal-aħħar il-konvenut wieġeb bl-istqarrija li qed tiġi impunjata f’din il-kawża.

F'dan il-kuntest, huwa wkoll sinjifikanti li mix-xhieda jirriżulta illi l-attriċi ta' sikwit kitbet dwar il-konvenut fuq il-midja soċjali in konnessjoni mas-sugġett tal-qtil ta' Daphne Caruana Galizia – dan xehdha wkoll il-konvenut - u kienet taqşam ukoll fuq il-paġna tagħha fuq Facebook pubblikazzjonijiet dwar din it-tema. L-attriċi xehdet ukoll li kien attiva fl-Għaqda Repubblika u attivista ta' #Occupy Justice u li kienet tiegħu sehem f'diversi dimostrazzjonijiet b'tema politika. Mill-provi jirriżulta wkoll li #Occupy Justice kienet organizzat dimostrazzjoni biex issejjaħ għar-riżenja tal-konvenut²⁴.

Huwa minnu li il-konvenut, bħala persuna politika li mill-provi jirriżulta (Dok CC2, CC6 et sequitur) kien regolarment fil-mira ta' allegazzjonijiet li kienu qegħdin jiċċirkolaw fid-demanju pubbliku fosthom dwar xi rabtiet li seta' kellu mal-qtil ta' Daphne Caruana Galizia, kellu jittollera din il-kritika b'mod ġenerali. Izda l-attriċi wkoll harġet fl-arena ta' attivita' u dibattitu pubbliku dwar materji politiċi bil-partecipazzjoni tagħha fis-sejħiet għar-riżenja tal-konvenut u f'dimostrazzjonijiet tal-għaqda #Occupyjustice u għalhekk għandha tittollera parametri ferm iktar wiesa' ta' kritika milli hi mitsennija tissapporti persuna privata.

Dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, fl-assjem tagħhom, jirriafermaw il-fehma tal-Qorti illi l-istqarrija tal-konvenut li timplika mingħajr wisq dubju li l-attriċi giet imkeċċija mill-impieg tagħha ma' Bank of Valletta plc, ma setgħetx ikkaġunat hsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi. Dan meta mhux biss ma saret ebda imputazzjoni speċifika li t-tkeċċija kienet attribwibbli għal kondotta li kienet timmerita t-tkeċċija jew għal fatti jew ċirkostanzi li jiskreditawha, izda saret fir-rigward ta' persuna li esponiet ruħha għal kritika meta kienet regolarment tattakka lill-konvenut pubblikament u meta insultatu ripetutamente u sfidatu minnufih qabel huwa wieġeb bid-dikjarazzjoni mertu ta' din il-kawża.

Ikkunsidrat;

²⁴ F'Ottubru 2018 – Dok. CC7, CC8 u CC9.

Iżda fuq kolloxx, għandu jingħad illi l-element tal-ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi huwa mankanti għaliex l-attriċi naqset milli turi l-firxa tal-pubblikazzjoni u li *t-tweet* tal-konvenut gie publikat lil u waslet għand numru sostanzjali ta' persuni biex tkun kapaċi tikkaguna ħsara serja lir-reputazzjoni tagħha. Fil-fatt, mhux kontestat illi fiż-żmien tal-pubblikazzjoni l-konvenut ma kienx għadu ministru fil-kabinett tal-gvern u lanqas kien għadu membru parlamentari: huwa xehed illi kien irtira mill-ħajja politika għall-ħabta ta' April 2020 u li dak iż-żmien kien persuna privata. Għalkemm il-qorti ma taqbilx li b'daqshekk il-konvenut sar jew kellu jitqies bħala persuna privata, tosserva illi peress li l-istqarrija ma gietx ippubblikata fuq mezz tal-midja tal-massa (*mass media*) ċioe' fuq gazzetta jew mezzi tradizzjonali tal-istampa jew fuq *online news portal* fejn ma jeħtiegħ li tingieb prova konkreta tal-firxa tal-pubblikazzjoni għaliex l-aċċess għal midja bħal dawn huwa liberu u mhux limitat, ma ngiebet ebda prova dwar in-numru ta' persuni li kienu jsegwu l-account fuq Twitter tal-konvenut dak iż-żmien biex jintwera li l-istqarrija impunjata giet ippubblikata lil numru sostanzjali ta' persuni.

Prova bħal din fil-fehma tal-Qorti hija determinanti għall-prova tal-kriterju tal-ħsara serja ċioe' l-prova li l-pubblikazzjoni tal-istqarrija allegament malafamanti ikkagunat ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi. Il-Qorti mhi sejra tassumi xejn u żgur mhijiex sejra tasal għal konkluzjonijiet abbażi ta' spekolazzjoni u konġetturi minflok provi konkreti. Huwa minnu li l-konvenut huwa persuna li għamel ħafna żmien fil-politika u sa biss ftit xhur qabel kien ministru tal-gvern u membru parlamentari, iżda mhux kontestat illi fiż-żmien tal-pubblikazzjoni huwa kien diġa' irtira mill-ħajja pubblika. L-attriċi stess iddikjarat fit-*tweets* tagħha fuq il-paġna ta' Twitter tal-konvenut, fl-istess skambju ta' *tweets* mertu tal-kawża, li huwa kien kostrett li jirriżenja minn dawn il-karigi pubbliċi minħabba allegazzjonijiet dwar kondotta mhux xierqa u rabtiet mal-qtil ta' Daphne Caruana Galizia.

Hawnhekk, in parentesi, il-Qorti tqis li għandha tissenjala li ma taqbilx mal-attriċi meta argumentat illi peress li l-konvenut kien jokkupa għal diversi snin pożizzjonijiet

politiċi importanti, allura d-dikjarazzjonijiet tiegħu iġorru jew għandhom jingħataw piż u kredibbilita' addizzjonali. Kemm hu hekk, il-konvenut xehed illi dak iż-żmien ma kienx għadu membru tal-kabinet tal-ministru u lanqas membru parlamentari u xehed illi kien irtira għal kollox mill-ħajja politika u f'kull każ, jiġi osservat illi s-sogġett tat-tweet impunjat ma għandu x'jaqsam xejn mal-politika.

Għalhekk fin-nuqqas ta' ebda prova kwalsiasi fl-atti proċesswali li turi li l-konvent kellu numru mdaqqas ta' segwaċi fuq Twitter, il-Qorti ma tista' tiġbed ebda inferenza f'dan is-sens u tikkonkludi li t-tweet impunjat kien ċirkolat b'mod estensiv biżżejjed biex jgħodd bhala prova ta' pubblikazzjoni fuq skala wiesa' biżżejjed biex tissostanza l-allegazzjoni li l-attriċi soffriet ħsara reputazzjonali sejra b'riżultat tat-tweet impunjat.

Il-Qorti tqis illi n-normi ġenerali tal-liġi tad-diffamazzjoni japplikaw ugwalment għal pubblikazzjonijiet fuq Twitter²⁵ iżda f'każ ta' pubblikazzjoni fuq mezz bħal dan irid jintwera illi l-pubblikatur għandu segwaċi sostanzjali għaliex jekk ma jintweriex li t-tweet wasal għand firxa wiesa' ta' qarrejja jew li rċieva numru konsiderevoli ta' likes jew retweets, dan jista' jkun ostakolu għall-prova tal-ħsara serja lir-reputazzjoni u kwindi għas-suċċess tal-azzjoni. F'materja ta' tweets, l-għadd ta' retweets u likes ikun indikattiv ferm tal-livell tal-ħsara reputazzjonali sofferta.

F'dan il-każ iżda l-attriċi ma ressqet ebda prova li t-tweet impunjat ġie publikat lil xi numru sinjifikanti ta' qarrejja u miżmum ferm il-kuntest li fih sar dan it-tweet u l-konsiderazzjonijiet kollha l-oħra, il-Qorti tqis illi l-attriċi ma seħħilhiex turi li l-istqarrija tal-konvenut ikkaġunalha jew fiha t-tendenza li tikkagunalha ħsara serja lir-reputazzjoni.

Illi kollox magħdud, hija l-fehma tal-Qorti illi mhux biss l-element tal-ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi ma ġiex ippruvat sodisfaċjentement għall-fini tal-Artikolu 3(4)

²⁵ Ara fir-rigward, id-deċiżjoni reċenti tal-High Court of Justice In North Ireland (Queen's Bench Division) fil-każ Arlene Foster v. Christian Jessen (NIQB) 27.5.2021.

tal-Att, iżda wkoll li l-istqarrija impunjata ma fihex tendenza libelluża jew il-propensita' li tolqot negattivament b'mod serju l-istima tal-attriċi f'għajnejn persuni raġjonevoli u i fuq kollox,

Għal dawn il-motivi u filwaqt li qieghda tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut fir-Risposta tiegħu, safejn huma kompatibbli ma' dak li ġie hawn deċiż, tiċhad it-talba tal-attriċi RACHEL ANTOINETTE WILLIAMS, bl-ispejjeż jithallsu mill-istess attriċi.

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.**